

รายงาน

ISSN 0125-7447

การเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์

WEEKLY EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE REPORT

กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
DIVISION OF EPIDEMIOLOGY MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

ปีที่ ๒๙

๒๔ เมษายน ๒๕๔๑

ฉบับที่ ๑๗

NUMBER 17

VOLUME 20

APRIL 24, 1998

สารบัญ CONTENTS

รายงานการเฝ้าระวังการบาดเจ็บในเด็กอายุ 0 - 14 ปี พ.ศ.2538

241

รายงานการเฝ้าระวังการบาดเจ็บในเด็กอายุ 0 - 14 ปี พ.ศ.2538

(Child Injury Surveillance Report 1995, Thailand)

สาระสำคัญสำหรับผู้บริหาร

กองระบาดวิทยาได้ริเริ่มโครงการจัดตั้งระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บในระดับจังหวัดมาตั้งแต่ พ.ศ. 2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำฐานข้อมูลที่เป็นสำหรัการพัฒนาการบริการผู้บาดเจ็บ และระบบส่งต่อในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาล เพื่อให้ได้ข้อมูลทางระบาดวิทยาที่เพียงพอสำหรับวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุและการบาดเจ็บอื่นๆในระดับจังหวัดและในระดับชาติ ได้ทดลองใช้ระบบดังกล่าวในโรงพยาบาลต้นแบบซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครและในแต่ละภาคของประเทศ รวม 5 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช โรงพยาบาลศูนย์ราชบุรีและโรงพยาบาลศูนย์ลำปาง โดยเก็บข้อมูลผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ การถูกพิษ การถูกทำร้ายร่างกายและทำร้ายตนเองโดยวิธีต่างๆ ที่มารับบริการ ณ ห้องฉุกเฉินของโรงพยาบาลที่เฝ้าระวัง ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 และได้ทำการนิเทศติดตามขยายเครือข่ายและพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่องมาตลอดจนใน พ.ศ. 2540 มีโรงพยาบาลเครือข่าย รวม 15 แห่ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลครบปีของ พ.ศ. 2538 จากเด็กบาดเจ็บที่มารักษา ณ ห้องพยาบาลฉุกเฉิน 4 โรงพยาบาลต้นแบบรวม 10,266 ราย ตาย 112 ราย (เด็กบาดเจ็บ หมายถึง ผู้ป่วยหรือตายที่มารับบริการรักษาพยาบาล ณ ห้องฉุกเฉินของโรงพยาบาลเครือข่ายเฝ้าระวังการบาดเจ็บ เนื่องจาก สาเหตุภายนอกของการป่วยและการตาย ทั้งที่เป็นอุบัติเหตุหรือเจตนา ทั้งนี้ไม่รวมถึงผลข้างเคียงจากการรักษาหรือยา) ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ไม่นำข้อมูลของโรงพยาบาลราชวิธีมารวมเนื่องจากการรับผู้ป่วยที่แตกต่างจากโรงพยาบาลอื่นๆมาก คือ เด็กที่มารับบริการที่โรงพยาบาลราชวิถีจะมีเฉพาะญาติเจ้าหน้าที่เท่านั้น ผู้บาดเจ็บเด็กส่วนใหญ่จะถูกนำส่งโรงพยาบาลเด็กซึ่งอยู่ใกล้เคียง จึงทำให้มีผู้มารับบริการที่เป็นเด็ก มีน้อยมากเพียง 392 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.5 ของผู้บาดเจ็บทั้งหมดในโรงพยาบาลราชวิถี ซึ่งสัดส่วนผู้บาดเจ็บที่เป็นเด็กอีก 4 โรงพยาบาลต้นแบบมีถึงร้อยละ 15.8 - 21.0 ของผู้บาดเจ็บทุกกลุ่มอายุจากสาเหตุการบาดเจ็บทุกประเภท

จากข้อมูล 4 โรงพยาบาลต้นแบบนี้ พบผู้บาดเจ็บชายมากกว่าหญิงในทุกอายุและทุกสาเหตุ อัตราส่วนตั้งแต่ 1.3:1 ถึง 4:1 สถานที่เกิดเหตุในกลุ่มบาดเจ็บส่วนใหญ่เกิดที่บ้านร้อยละ 40.1 - 48.4 ส่วนในกลุ่มผู้ตายจะเกิดเหตุที่ถนนและทางหลวงมากที่สุดร้อยละ 50.0 - 73.3 เวลาเกิดเหตุมักจะเกิดในช่วงเวลากลางวันเป็นส่วนใหญ่

เหมือนกันทั้ง 4 โรงพยาบาล โดยสูงสุดในช่วงเย็น คือตั้งแต่หลัง 15.00 น. ไปจนถึง 18.00 น. คิดเป็นร้อยละ 27.0 - 30.7 ในกลุ่มบาดเจ็บทั้งหมดสาเหตุของการบาดเจ็บที่พบมากที่สุดของเด็ก คือ การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ การขนส่ง ร้อยละ 28.7 - 36.7 เหมือนกันทั้ง 4 โรงพยาบาล รองลงมาพบเหมือนกันใน 3 โรงพยาบาล คือ อุบัติเหตุจากการพลัดตกหกล้ม ร้อยละ 18.3 - 27.6 ยกเว้นโรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช พบว่า สาเหตุลำดับรองจากอุบัติเหตุการขนส่ง คือ อุบัติเหตุจากแรงเชิงกลวัตถุสิ่งของร้อยละ 23.4

สาเหตุสำคัญของการตายจากการบาดเจ็บในเด็ก พบว่า อุบัติเหตุการขนส่งเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดเช่นกัน คือ มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 40.0 - 73.3 ของเด็กที่ตายจากข้อมูลในแต่ละโรงพยาบาล อันดับรองลงมาคือ การตายจากอุบัติเหตุการตกน้ำจมน้ำ โดยพบเหมือนกันใน 3 โรงพยาบาล มีสัดส่วนตั้งแต่ร้อยละ 10.0 - 29.6 ส่วนโรงพยาบาลศูนย์ราชบุรีเป็นอุบัติเหตุจากแรงเชิงกลวัตถุสิ่งของร้อยละ 13.3

อุบัติเหตุจากการขนส่งเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดของการบาดเจ็บและตายในกลุ่มอายุ < 15 ปี เนื่องจากพบเป็นสาเหตุตายอันดับหนึ่งของการบาดเจ็บทุกสาเหตุ ในทุกโรงพยาบาลโดยมีสัดส่วนร้อยละ 28.7 - 36.7 ของการบาดเจ็บและสูงถึงร้อยละ 40.0 - 73.7 ของการตายทุกสาเหตุ เพศชายบาดเจ็บมากกว่าเพศหญิง ในทุกโรงพยาบาลอัตราส่วนประมาณ 3:1 ในกลุ่มตายพบว่า เพศชายมากกว่าหญิง เฉพาะข้อมูลของโรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราชและโรงพยาบาลศูนย์ลำปาง แต่จากข้อมูลของโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมาและโรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี เพศหญิงตายมากกว่าเพศชาย กลุ่มอายุที่มีการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุการขนส่งในเด็กมากที่สุด คือ 12 - 14 ปี เหมือนกันทุกโรงพยาบาลคิดเป็นร้อยละ 25.8 - 36.1 อาชีพนักเรียน นักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.2 - 80.5 เหตุเกิดที่ถนนและทางหลวงมากที่สุดร้อยละ 89.3 - 92.7 ผู้บาดเจ็บส่วนใหญ่เป็นผู้โดยสารร้อยละ 44.9 - 52.4 รองลงมาเป็นผู้ขับขี่ร้อยละ 29.1 - 41.6 ในกลุ่มผู้ตายนั้น พบแตกต่างกันออกไป คือ จากข้อมูลของโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมาและโรงพยาบาลศูนย์ลำปาง พบว่า ผู้ตายจากอุบัติเหตุการขนส่งส่วนใหญ่เป็นผู้ขับขี่ ร้อยละ 32.1 และร้อยละ 75 ตามลำดับ ส่วนโรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราชและโรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี พบว่า ผู้ตายส่วนใหญ่เป็นคนเดินเท้า ร้อยละ 47.8 และ 45.5 ตามลำดับ ในกลุ่มผู้ใช้ยานพาหนะทุกชนิดพบว่า เป็นผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์มากที่สุด ร้อยละ 70.7 - 90.7 ในผู้บาดเจ็บ และร้อยละ 66.7 - 100 ในกลุ่มผู้ตาย อายุของผู้ขับขี่ที่บาดเจ็บอยู่ระหว่าง 10 - 14 ปี โดยมีกลุ่มอายุ 14 ปี มีสัดส่วนที่สูงที่สุดในทุกโรงพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 18.5 - 26.2 ของผู้บาดเจ็บ และมีผู้ตายที่เป็นผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีอายุต่ำกว่า 10 ปี ใน 2 โรงพยาบาลคือ โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมาและโรงพยาบาลศูนย์ลำปาง โรงพยาบาลละ 1 คน นอกจากนี้ยังพบว่า มีการดื่มสุราขณะขับขี่ยานพาหนะร้อยละ 1.4 - 9.7 โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมาพบการดื่มสุรามากที่สุดรองลงมาคือ โรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี ส่วนโรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช พบการดื่มสุราน้อยที่สุด การสวมหมวกนิรภัยขณะขับขี่ยานพาหนะพบน้อยมาก คือ ร้อยละ 0 - 1.5 ในผู้บาดเจ็บและไม่มีการสวมหมวกนิรภัยเลยในกลุ่มผู้ตายทั้ง 4 โรงพยาบาล การคาดเข็มขัดนิรภัยน้อยมาก คือ ไม่ถึงร้อยละ 1 เวลาเกิดเหตุมักเกิดระหว่าง 16.00 - 19.00 น. ทั้งการบาดเจ็บและการตาย พบว่า เป็นช่วงเวลาใกล้เคียงกันกับการบาดเจ็บจากสาเหตุอื่น ๆ

จะเห็นได้ว่าอุบัติเหตุการขนส่ง เป็นสาเหตุการบาดเจ็บและการตายที่สำคัญที่สุดในกลุ่มประชากรเด็ก ทั้งที่มีความพยายามในการให้การศึกษา เพื่อควบคุมป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนประถมและมัธยม โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หน่วยงานของตำรวจและกระทรวงคมนาคมมาโดยตลอด แสดงให้เห็นว่า กลวิธีที่ใช้อยู่อาจจะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและจำเป็นต้องหามาตรการเพิ่มเติมเพื่อเร่งรัดแก้ไขปัญหานี้ เช่น อาจให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการแก้ไขปัญหาในประชากรกลุ่มเด็ก โดยดำเนินการร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงคมนาคม ควรกวดขันการใช้ยานพาหนะในกลุ่มเด็ก ทั้งในเรื่องการขับขี่ยานพาหนะอย่างผิดกฎหมายและในเรื่องการไม่ใช้หมวกหรือ เข็มขัดนิรภัย

รายงานการเฝ้าระวังการบาดเจ็บในเด็กอายุ 0 - 14 ปี พ.ศ.2538 (ต่อจากหน้า 241)

การดำเนินงานด้านนโยบายที่สำคัญประการหนึ่งเพื่อเร่งแก้ไขปัญหานี้ คือ การเร่งรัดส่งเสริมการผลิตและการใช้เก้าอี้นิรภัยสำหรับเด็ก ซึ่งจะต้องมีการเตรียมการเพื่อบังคับใช้เป็นกฎหมายต่อไปในอนาคต สำหรับอุบัติเหตุที่สำคัญที่ควรเริ่มให้ความสนใจ คือ การตกน้ำจมน้ำในเด็ก เนื่องจากเป็นสาเหตุการตายที่สำคัญรองลงมาจากอุบัติเหตุขนส่ง

วิเคราะห์และนำเสนอโดย

ศิริวรรณ พูลทวี (Mrs.SIRIWAN POOLTAWEE)

แพทย์หญิงชไมพันธุ์ สันติกาญจน์ (Dr.Chamaiparn Santikarn)

กลุ่มงานระบาดวิทยาโรคไร้เชื้อ กองระบาดวิทยา

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ธันวาคม พ.ศ. 2540